

ставлення до власної трудової діяльності, сприяють формуванню ціннісних життєвих орієнтацій, а отже, здійснюють позитивний вплив на моральне зростання особистості. Перспективою нашого дослідження є обґрунтування та апробація технології формування уявлень про сучасні професії у дітей дошкільного віку.

Список використаних джерел

1. Гавриш Н. Інтегровані заняття: Методика проведення. Київ : Шкільний Світ, 2007. 128 с.
2. Дубовик Ю.О. Калейдоскоп професій. Використання комп'ютерних ігор у процесі ознайомлення дошкільників з професіями : методичний посібник. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2021. 33 с.
3. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: підруч. 2-е вид., допов. Київ: Академвидав, 2018. 464 с.
4. Світ сучасних професій / О. Б. Полєвікова, Т.А. Швець. Х.: Вид. група «Основа», 2020. 126 с.
5. Чорна Г. В. Самсонова О.О. Формування уявлень про професії у дітей дошкільного віку в закладах Дошкільної освіти. Інноваційна педагогіка. 2022. Випуск 47. С. 281 - 286

УДК 373.2.016:81'233]:796

Кусайко Я. Є.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Науковий керівник – к.п.н, доц. **Зімакова Л.В.**

ІНТЕРАКТИВНІ ІГРИ У МОВЛЕННЄВОМУ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

***Анотація.** У статті розглянуто актуальність формування мовленнєвої компетентності у дітей дошкільного віку, подано аналіз останніх досліджень з теми, зазначено важливість ігрової діяльності у розвитку дошкільнят, наведено приклади інтерактивних ігор.*

***Ключові слова:** компетентність, мовленнєва компетентність, комунікативні уміння, ігрова діяльність, гра, інтерактивна гра*

Постановка проблеми. Питання мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку є актуальним в умовах розвитку української системи освіти. Чисельні закони, насамперед закон «Про освіту» та «Про дошкільну освіту», спрямовані на модернізацію, розвиток, наукове та технічне піднесення методів та форм роботи закладів дошкільної освіти. Одним із основних напрямів роботи є саме розвиток мовленнєвих та комунікативних умінь. Саме ці навички допоможуть формуванню всебічно розвиненої особистості, здатної адаптуватися в соціумі та знайти своє місце в суспільстві нового часу.

Сучасна освіта спрямована не на банальне передання знань від суб'єкта до об'єкта, а на формування освітніх компетентностей. Освітня лінія «Мовлення дитини» Базового компоненту дошкільної освіти спрямована на формування мовленнєвої компетентності, що включає в себе вміння застосовувати мову в необхідних ситуаціях спілкування, використовувати граматичні, орфоепічні та лексичні особливості української мови під час спілкування. Саме тому важливим питанням сьогодення є пошук та застосування нових, цікавих, інтерактивних форм та методів навчання дітей. Гра – найрозуміліший та найкомфортніший метод роботи з дітьми, адже ігрова діяльність є провідною в їх віці. При формуванні мовленнєвої компетентності більшість педагогів звертається саме до ігор на формування комунікативно-мовленнєвих знань, умінь та навичок.

Аналіз останніх досліджень. Особливості формування мовленнєвої компетентності дітей вивчали такі науковці та педагоги: О. Горошкіна, Л. Мацько, М. Пентилюк, О. Селіванова, О. Кучерук, Н. Скрипник, Г. Іваницька, С. Омельчук та інші. Особливості використання різноманітних форм та методів навчання, зокрема інтерактивних, висвітлюють у своїх працях Л. Варзацька, Р. Балан, О. Вербило, Л. Кратасюк, М. Олійник, М. Пентилюк та інші.

Розвиток ігрової компетентності, яка тісно пов'язана з мовленнєвою, досліджували у своїх працях Л. Артемова, А. Богуш, О. Пометун, С. Корват та ін. Ігрова компетентність розуміється ними як здатність організувати і реалізувати ігрову діяльність на високому рівні, що ґрунтується на досвідченості дитини дошкільного віку в ігровій діяльності, відповідних віку ігрових умінь, підкріплюється ігровими мотивами, а також мотивами самоствердження [9, с. 307].

О. Демчук у статті «Інтерактивні ігри у мовленнєвому розвитку дітей дошкільного віку» запропоновано ряд ігор мовленнєвого змісту для активізації мовленнєвих навичок дітей, формування комфортного середовища спілкування [4]. Інші вчені та педагоги у своїх працях зазначають, що гра активізує мовлення старшого дошкільника в процесі його спілкування з дорослими та іншими дітьми. Ігрова ситуація вимагає від кожної дитини здібностей до комунікації, що виявляються у вирішенні конфліктів та проблем, що виникають у міжособистісних стосунках з однолітками.

Виклад основного матеріалу. У базових законах про дошкільну освіту чітко окреслена важливість формування комунікативно-мовленнєвої компетентності. Показником її правильного формування є вміння застосовувати мовленнєві та позамовленнєві (міміка, жести) засоби під час реальної комунікативної ситуації. Для цього вихователям потрібно підібрати актуальні, цікаві та сучасні методи та форми роботи з дітьми дошкільного віку. У цьому віці у дитини

починає формуватися соціальний досвід, з'являється бажання пізнавати себе та інших, усвідомлювати свої можливості, передбачати наслідки своєї поведінки [1; 8].

Мовленнєва компетенція – це готовність та спроможність особистості адекватно й доречно застосовувати мову в конкретних ситуаціях (висловлювати свої думки, бажання, наміри, прохання тощо), використовуючи для цього як мовні, так і позамовні (міміка, жести, рухи) та інтонаційні засоби виразності. Це полікомпонентний утвір, що містить такі компетенції:

- фонетичну (правильна звуковимова, розвинений фонематичний слух, володіння інтонаційними засобами виразності);

- лексичну (наявність певного запасу слів у межах вікового періоду, їх доречне застосування, вживання засобів мовної виразності – приказки, прислів'я, епітети, порівняння);

- граматичну (практичне вживання відповідних граматичних форм рідної мови – рід, число, відмінки, час тощо);

- діалогологічну (розуміння зв'язного тексту, вміння відповідати та звертатися із запитаннями, вести діалог, складати різні види розповідей, переказувати) [4].

Велику увагу необхідно приділяти саме ігровій діяльності на заняттях з формування мовленнєвих навичок, адже саме гра є провідним видом діяльності дошкільнят. Гра – соціальне явище, що базується на умовах розвитку реального світу. Саме за допомогою гри діти можуть опинитися в комунікативній ситуації, де повинні будуть застосовувати мовленнєві навички, знаходити спільну мову з однолітками, вчитися працювати в команді. Гра – найдоступніший вид діяльності для дитини дошкільного віку. Вона є оптимальним засобом всебічного розвитку дошкільника, що допомагає розширити і поглибити уявлення щодо навколишнього світу, формувати базові якості особистості, задовольняти соціальні і власні потреби дитини [2, с. 17]. Зокрема, Концепція дошкільного виховання в Україні акцентує увагу на вагомому значенні гри в педагогічному процесі, оскільки в ній дитина може виявити особливу активність і реалізувати себе; гра має бути основною формою організації життєдіяльності дітей [7, с. 10]. Крім того, в документі вказано: «Гра – найлегший ступінь для усвідомленого оволодіння надбанням культури, досвідом людських взаємин, знаннями, способами діяльності тощо» [7, с. 12]. Інтерактивну гру ми визначаємо як діяльність її суб'єктів в умовах соціального контролю, в процесі якої надається унікальна можливість пізнання себе та інших через пошук засобів міжсуб'єктної взаємодії. Таким чином, розвивальне поле інтерактивної гри можна визначити як полілог на полімодульному рівні (викладач-студент, педагог-дитина, педагог-педагог, педагог-батьки, педагог-навколишній світ, дитина-

навколишній світ тощо) у цілісному співбутті суб'єктів освітнього процесу [6].

Визначаємо, що інтерактивні ігри створюють комфортний мікроклімат, спонукають дітей до мовленнєвої діяльності, розвивають творче та критичне мислення, комунікативні навички: слухати один одного, бути уважним до своїх слів та думок, брати участь у вільній бесіді, розуміти та аналізувати думки та емоції інших. Наведемо приклад інтерактивної гри, розробленої нами, яка спрямована на розвиток мовленнєвих навичок дошкільнят.

Гра №1 «Цікавий зоопарк»

Мета: збагачувати та активізувати словниковий запас дошкільників, розвивати комунікативність, лексичні особливості мовлення, критичне мислення та уяву.

Хід гри: Діти діляться на команди. Вихователь роздає кожній команді картки з намальованими на них тваринами. Задача дітей знайти відповідну тварину серед картинок, приклеєних вихователем на стіні. Потім діти повинні назвати свою тварину та її основні характеристики (колір, розмір, що вона їсть та де живе).

Основна мета зазначеної ігрової діяльності полягає в мотивуванні та зацікавленні дітей в отриманні знань, умінь та навичок.

Гра №2 «Слова ввічливості»

Мета: вчити дітей комфортному спілкуванню, формувати уявлення про слова ввічливості, розвивати увагу, пам'ять, виховувати вміння працювати в команді, ввічливість, відповідальність.

Хід гри:

Спочатку вихователь ділить дітей на пари та роздає їм картки зі словами ввічливості та звичайними виразами. Задача кожної пари обрати із запропонованих варіантів слова ввічливості та скласти з ними речення. Потім діти розказують свої речення перед іншими, а вони на словах ввічливості плескають в долоні.

Для кращого засвоєння інформації діти повинні бути зацікавлені у самому процесі вивчення, а гра мотивує їх до діяльності, відповідає їх віковим та розумовим здібностям. Під час гри діти потрапляють у різні комунікативні ситуації, грають різні ролі, вчаться співпрацювати та спілкуватися із іншими.

Молодші дошкільнята вибудовують свою ігрову діяльність на діях дорослих та їх словах, у старшому дошкільному віці інтерактивною вважається сюжетно-рольова гра. З розвитком ігрових умінь розширюється використання комунікативних навичок, діти більше спілкуються між собою, знаходять спільну мову, одне рішення для усіх учасників, вчаться йти на компроміс, починають розуміти значення мови для отримання бажаного. Саме тоді діти розуміють, що усе їхнє життя «пронизане» мовленням: мама говорить з татом під час

вечері, продавець спілкується з покупцем, лікар зі своїм пацієнтом, усі ролі, що вони собі обирають стосуються спілкування один з одним. Саме тому ігрова діяльність є провідною у розвитку мовленнєвих здібностей дітей дошкільного віку.

Висновок. Отже, можемо стверджувати, що інтерактивні ігри мають величезний потенціал розвитку мовленнєвих здібностей дошкільнят. Розвиток комунікативних навичок, ігрової діяльності та їх взаємозв'язку є актуальною темою у працях вітчизняних та зарубіжних педагогів, психологів та науковців. Зацікавлення цією темою спричинене стрімким розвитком сучасної системи освіти, що покликана сформувати всебічно розвинену особистість, здатну існувати в інноваційному соціумі.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція). *Дошкільне виховання*. 2012. № 7. С. 4-19
2. Бурова А. Гра – ефективний засіб виховання самостійності дітей дошкільного віку. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2010. № 5. С. 17–27.
3. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям. Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2008. 278 с.
4. Демчук О.О. Інтерактивні ігри у мовленнєвому розвитку дітей дошкільного віку. *Педагогічний пошук*. 2019. № 1. С. 64–68.
5. Долинна О. Про організовану і самостійну діяльність дітей у дошкільному навчальному закладі. *Дошкільне виховання*. 2010. № 10. С. 7–15.
6. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід : *Метод. посіб.* К.: АПН, 2002. 135 с.
7. Концепція дошкільного виховання в Україні. К. : Освіта. 1993. 16 с.
8. Пироженко Т. Зберегти та розвинути творчу активність дитини. *Вихователь методист*. 2010. № 5 (травень). С. 4–9.
9. Федорова М.А. Особливості розвитку ігрової компетентності дитини у контексті наступності між дошкільною освітою і початковою школою. Система підготовки майбутніх фахівців у контексті становлення Нової української школи : *монографія*. Житомир. 2019. С. 300-314.